Samling af Afgørelser

DOMSTOLENS KENDELSE (Sjette Afdeling)

30. januar 2014*

»Præjudiciel forelæggelse — retligt samarbejde i straffesager — direktiv 2004/80/EF — artikel 12 — erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser — ren intern situation — Domstolen åbenbart inkompetent«

I sag C-122/13,

angående en anmodning om præjudiciel afgørelse i henhold til artikel 267 TEUF, indgivet af Tribunale ordinario di Firenze (Italien) ved afgørelse af 20. februar 2013, indgået til Domstolen den 15. marts 2013, i sagen:

Paola C.

mod

Presidenza del Consiglio dei Ministri,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, A. Borg Barthet, og dommerne M. Berger (refererende dommer) og F. Biltgen,

generaladvokat: Y. Bot

justitssekretær: A. Calot Escobar,

på grundlag af den skriftlige forhandling,

efter at der er afgivet indlæg af:

— Paola C. ved avvocato P. Pellegrini,

— Kongeriget Spanien ved S. Centeno Huerta, som befuldmægtiget,

— Den Italienske Republik ved G. Palmieri og G. Palatiello, som befuldmægtigede,

— Kongeriget Nederlandene ved M.K. Bulterman, som befuldmægtiget,

— Europa-Kommissionen ved A.-M. Rouchaud-Joët og F. Moro, som befuldmægtigede,

* Processprog: italiensk.

idet Domstolen efter at have hørt generaladvokaten har besluttet at træffe afgørelse ved begrundet kendelse i overensstemmelse med artikel 53, stk. 2, i Domstolens procesreglement,

afsagt følgende

Kendelse

1 Anmodningen om præjudiciel afgørelse vedrører fortolkningen af artikel 12 i Rådets direktiv 2004/80/EF af 29. april 2004 om erstatning til ofre for forbrydelser (EUT L 261, s. 15).

2 Anmodningen er blevet indgivet i forbindelse med en tvist mellem Paola C. og Presidenza del Consiglio dei Ministri (det italienske statsministerium) vedrørende sidstnævntes ansvar for Den Italienske Republiks manglende gennemførelse af direktiv 2004/80 og det tab, Paola C. har lidt som følge heraf.

Retsforskrifter

EU-retten

3 Syvende og ellevte betragtning til direktiv 2004/80 har følgende ordlyd:

»(7) For at lette adgangen til erstatning til ofre for forbrydelser i grænseoverskridende situationer indfører dette direktiv en samarbejdsordning [...]

[...]

(11) Der bør indføres en ordning for samarbejde mellem medlemsstaternes myndigheder for at lette adgangen til erstatning i situationer, hvor forbrydelsen er begået i en anden medlemsstat end offerets bopælsstat.«

4 Dette direktivs artikel 12, som indgår i direktivets kapitel II med overskriften »Nationale erstatningsordninger«, bestemmer:

»1. De regler om adgang til erstatning i grænseoverskridende situationer, som fastsættes ved dette direktiv, bygger på de enkelte medlemsstaters ordninger for erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser begået på deres eget område.

2. Alle medlemsstater sikrer, at der i kraft af deres nationale regler forefindes en ordning for erstatning til ofre for forsætlige voldsforbrydelser begået på deres eget område, som garanterer en rimelig og passende erstatning til ofre.«

Italiensk ret

5 Direktiv 2004/80 blev gennemført i Italien bl.a. ved Decreto legislativo n. 204 attuazione della direttiva 2004/80/CE relativa all'indennizzo delle vittime di reato (lovdekret nr. 204 om gennemførelse af direktiv 2004/80/EF om erstatning til ofre for forbrydelser) af 9. november 2007 (almindeligt tillæg til GURI nr. 261 af 9.11.2007). Det nævnte lovdekret henviser – for så vidt angår de materielle betingelser for den italienske stats ydelse af erstatning – til særlovgivning, der fastsætter formerne for erstatning til ofre for forbrydelser begået på nationalt område. Imidlertid er ikke alle former for

forsætlige voldsforbrydelser omfattet af særlovgivningen. Således findes der ikke en særlov, der garanterer en rimelig og passende erstatning som omhandlet i artikel 12 i direktiv 2004/80 til et offer for en forbrydelse, der henhører under seksuelle overgreb, som den i hovedsagen omhandlede.

Tvisten i hovedsagen og det præjudicielle spørgsmål

6 Paola C. har anlagt sag ved den forelæggende ret med påstand om, at Presidenza del Consiglio dei Ministri tilpligtes at betale en skadeserstatning på 150 000 EUR, idet det fastslås, at sidstnævnte er ansvarlig for manglende gennemførelse af direktiv 2004/80.

7 Til støtte for søgsmålet har sagsøgeren i hovedsagen gjort gældende, at hun har været offer for seksuelle overgreb begået af M. Denne er bl.a. blevet idømt at betale hende en foreløbig skadeserstatning på 20 000 EUR. M. har imidlertid ikke betalt dette beløb. M. var således på tidspunktet for domfældelsen fængslet og uden formue, beskæftigelse eller bopæl. Ifølge Paola C. vil M. efter løsladelsen være insolvent og blive udvist af Italien, hvorfor hun mister enhver mulighed for at opnå en rimelig og passende erstatning fra M. Den Italienske Republik har imidlertid i strid med sin forpligtelse i henhold til artikel 12 i direktiv 2004/80 ikke vedtaget de nødvendige foranstaltninger for alligevel at sikre hende en rimelig og passende erstatning.

8 Presidenza del Consiglio dei Ministri har for den forelæggende ret nedlagt påstand om, at søgsmålet skal afvises eller forkastes som ugrundet. Ministeriet har gjort gældende, at direktiv 2004/80 alene har til formål at regulere adgangen til erstatning for ofre for forsætlige voldsforbrydelser i grænseoverskridende situationer, mens den omhandlede strafferetlige handling blev begået på italiensk område, og offeret er italiensk statsborger.

9 Den forelæggende ret er i denne forbindelse af den opfattelse, at selv om formålet med direktiv 2004/80 er at indføre en ordning for at lette adgangen til erstatning for ofre for forbrydelser i grænseoverskridende situationer og at sikre, at offeret for en forbrydelse altid kan henvende sig til en myndighed i sin bopælsstat, kan direktivets artikel 12, stk. 2, ikke desto mindre fortolkes således, at alle medlemsstater pålægges en pligt til at vedtage instrumenter, der kan sikre erstatning til ofre for enhver forsætlig voldsforbrydelse. Såfremt dette er tilfældet, har Den Italienske Republik ikke opfyldt sine forpligtelser, idet den nationale lovgivning for erstatningsordninger er begrænset til bestemte lovovertrædelser, som seksuelle overgreb er undtaget fra.

10 På denne baggrund har Tribunale ordinario di Firenze besluttet at udsætte sagen og forelægge Domstolen følgende præjudicielle spørgsmål:

»Skal artikel 12 i direktiv [2004/80] fortolkes således, at medlemsstaterne kan fastsætte bestemmelse om erstatning for ofre for bestemte kategorier af forsætlige voldsforbrydelser, eller pålægger artiklen medlemsstaterne ved gennemførelsen af det omhandlede direktiv at vedtage en ordning for erstatning til ofre for alle forsætlige voldsforbrydelser?«

Om Domstolens kompetence

11 Det bemærkes først, at direktiv 2004/80, således som det fremgår af syvende betragtning til direktivet, »[f]or at lette adgangen til erstatning til ofre for forbrydelser i grænseoverskridende situationer indfører […] en samarbejdsordning«. I denne henseende præciseres det i dette direktivs ellevte betragtning, at »[d]er bør indføres en ordning for samarbejde mellem medlemsstaternes myndigheder for at lette adgangen til erstatning i situationer, hvor forbrydelsen er begået i en anden medlemsstat end offerets bopælsstat«.

12 Domstolen har tidligere fastslået, at det følger af direktiv 2004/80, at der alene ydes erstatning i de tilfælde, hvor forsætlige voldsforbrydelser begås i en anden medlemsstat end den medlemsstat, hvor offeret har sit sædvanlige opholdssted (dom af 28.6.2007, sag C-467/05, Dell'Orto, Sml. I, s. 5557, præmis 59).

13 Inden for rammerne af hovedsagen fremgår det imidlertid af forelæggelsesafgørelsen, at Paola C. har været offer for en forsætlig voldsforbrydelse begået på den medlemsstats område, hvor hun er bosat, dvs. Den Italienske Republiks. Således henhører den situation, der er omhandlet i hovedsagen, ikke under anvendelsesområdet for direktiv 2004/80, men alene under national ret.

14 I en ren intern situation er Domstolen principielt ikke kompetent til at besvare det spørgsmål, der er forelagt af den forelæggende ret.

15 Det følger ganske vist af fast retspraksis, at Domstolen selv ved sådanne interne forhold kan foretage den fortolkning, der anmodes om, når national ret pålægger den forelæggende ret under procedurer som de i hovedsagen foreliggende at tillægge nationale statsborgere de samme rettigheder som dem, en statsborger fra en anden medlemsstat vil kunne støtte på EU-retten i en tilsvarende situation (jf. bl.a. dom af 21.2.2013, sag C-111/12, Ordine degli Ingegneri di Verona e Provincia m.fl., EU:C:2013:100, præmis 35 og den deri nævnte retspraksis). Det tilkommer imidlertid ikke Domstolen at tage et sådant initiativ, hvis det ikke fremgår af anmodningen om en præjudiciel afgørelse, at den forelæggende ret rent faktisk har en sådan pligt (jf. i denne retning dom af 22.12.2010, sag C-245/09, Omalet, Sml. I, s. 13771, præmis 17 og 18).

16 Domstolen skal således i henhold til kompetencefordelingen mellem Unionens retsinstanser og de nationale retter tage hensyn til de faktiske omstændigheder og de retsregler, som ifølge forelæggelsesafgørelsen er baggrunden for de præjudicielle spørgsmål (dom af 23.4.2009, forenede sager C-378/07 - C-380/07, Angelidaki m.fl., Sml. I, s. 3071, præmis 48 og den deri nævnte retspraksis).

17 I den foreliggende sag er det tilstrækkeligt at fastslå, at selv om Europa-Kommissionen i sit skriftlige indlæg har anført, at denne forpligtelse følger af italiensk forfatningsret, fremgår det ikke af selve forelæggelsesafgørelsen, at italiensk lovgivning pålægger den forelæggende ret at tillægge Paola C. de samme rettigheder som dem, en statsborger fra en anden medlemsstat vil kunne støtte på EU-retten i en tilsvarende situation.

18 Heraf følger, at det i medfør af Domstolens procesreglements artikel 53, stk. 2, er åbenbart, at Domstolen ikke har kompetence til at besvare det af Tribunale ordinario di Firenze forelagte spørgsmål.

Sagens omkostninger

19 Da sagens behandling i forhold til hovedsagens parter udgør et led i den sag, der verserer for den forelæggende ret, tilkommer det denne at træffe afgørelse om sagens omkostninger. Bortset fra nævnte parters udgifter kan de udgifter, som er afholdt i forbindelse med afgivelse af indlæg for Domstolen, ikke erstattes.

Af disse grunde bestemmer Domstolen (Sjette Afdeling):

Den Europæiske Unions Domstol har ikke kompetence til at besvare det spørgsmål, som Tribunale ordinario di Firenze (Italien) har forelagt.

Underskrifter